

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ АЛОБУШАВКО 2023

Годишен извештај за работата на АлоБушавко 070390632 – телефон за деца и млади 2023

Издавач:

Прва детска амбасада во светот МЕЃАШИ – Република Македонија

Подготвиле:

Клементина Добревска, психолог - координаторка на АлоБушавко

Јована Радевска, волонтер - практикантка на АлоБушавко

Гордана П. Змијанац - в.д директорка и основачка

Адреса:

Ул. „Коста Новаковиќ“ 22 а, 1000 Скопје

Телефон:

+389 2 2 465 316

Е-пошта:

info@childrensembassy.org.mk

Уредник:

м-р Драги Змијанац – претседател и основач

Скопје, април 2024

БЛАГОДАРНОСТ

Првата детска амбасада во светот Меѓаши – Република Македонија и тимот на АлоБушавко - телефонот за деца и млади упатува голема благодарност до сите што ни укажаа доверба и поддршка изминатата година, јавувајќи се и споделувајќи ги со нас нивните грижи, дилеми и прашања.

Би сакале да испратиме порака во вид на благодарност за професионалноста и соработката на институциите како Центрите за социјална работа ширум Македонија, особено на Народниот правобранител, Интервентниот тим при ЈУМЦСР Скопје, Државниот просветен инспекторат, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за внатрешни работи, Министерството за образование и наука итн.

Благодарни сме за соработката и поддршката од други организации: Здружение на млади правници, Коалиција за правично судење и др., кои нè почестија со нивната соработка во текот на целата година. Посебна благодарност до Здружението на студенти по психологија „Психеско“ за нивниот придонес во реализирање на дежурствата на АлоБушавко - телефонот за деца и млади како и во тековните кампањи и активности при работата на Првата детска амбасада во светот Меѓаши.

Неизмерно им благодариме и на нашите минати и сегашни волонтерки и волонтери за нивното одвоено време кое го посветуваат во 24/7 одржливост на АлоБушавко- телефонот за деца и млади. Ви благодариме за целокупната помош, секогаш ја цениме вашата соработка, посветеност и несебична заложба, времето, енергијата, вештините и знаењето што го посветувате на децата кои имаат потреба од поддршка!

<u>Резиме на наодите од работата на Алобушавко-телефонот за деца и млади 070 390 632 во 2023 година.....</u>	<u>6</u>
<u>Улогата на волонтерките и волонтерите во работата на АлоБушавко.....</u>	<u>8</u>
<u>Преглед на наодите и сознанијата од работата на АлоБушавко телефонот за деца и млади 070 390 632</u>	<u>9</u>
<u>За што најчесто ни се обратија во 2023 година?.....</u>	<u>13</u>
<u>Посебни дојави/настани/приказни/стории што се јавија за првпат или после подолго време во 2023 година.....</u>	<u>17</u>
<u>Дополнителни активности спроведени од тимот на Алобушавко - телефонот за деца и млади во текот на 2023 година.....</u>	<u>19</u>
<u>Прилози</u>	<u>27</u>

РЕЗИМЕ НА НАОДИТЕ ОД РАБОТАТА НА АЛОБУШАВКО 070 390 632-ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ ВО 2023 ГОДИНА

2023 година беше значајна година за тимот на Меѓаши. Ало Бушавко 070390632 - телефонот за деца и млади го одбележа своето 30 годишно поддржување, насочување и лобирање за децата и младите во Македонија. И покрај тоа што бројот на деца кои нè контактирале не е голем, сепак споредено со минатите три години се забележува поголем број деца и млади кои директно нè контактираат. Тимот на Ало Бушавко и понатаму продолжува со напорите и активностите за охрабрување на децата и младите да се јават, за да се информираат или за да пријават прекршување на нивните права. Продолживме со пренасочување на повиците и притоа не направивме никаков прекин во давањето на нашите услуги и 24/7 достапност.

За жал, 2023 година ја обележаа немили настани во Македонија и регионот, вклучително и трагичниот случај на изгубен живот на млада личност. Размерот во кој овие настани резонираа и ефектите што ги предизвика пред се меѓу децата и младите за жал ниту стручната јавност ниту пак надлежните структури не успеаа да ги аморитизираат, и покрај напорите сепак не се испитаа условите во нашиот образовен систем, можните чинители за појава на слични случки за да може да се направат стратегии за превенција. Сето ова придонесува кон креирање голем број стресори за менталното здравје и зголемување на ранливоста на сите, но особено на децата и младите.

Токму затоа во таков општествен контекст, на прво место на проблеми или причини заради кои се јавиле дојавувачите на Ало Бушавко, во изминатата година се последици врз нарушено ментално здравје на децата, дури 35% од вкупните дојави, или инаку гледано секое трето дете има нарушено ментално здравје. Меѓу причините за ваквата состојба дополнително придонесуваат и нарушените родителски односи, проблем кој следствено продолжува да котира помеѓу првите три места во категоријата проблеми години наназад.

Одржувањето на менталното здравје е подеднакво важно како за возрасните, така и за децата. Бракоразводните постапки и несогласувањата меѓу родителите се во најголем број причини за детската вознемиреност и страв. Исто така, вознемиреноста кај децата може да се јави и како резултат на големи промени во нивниот живот, како преселба во нов дом, живеење со само еден родител, менување на училиштето, како и презафатеноста на родителите, поголемите барања и очекувања во школувањето на децата и сл.

Податоците говорат дека прекршувањата на правата на детето при бракоразводна постапка се еден од најголемите проблеми со кои се соочуваат децата и нивните семејства, а ова повторно ни укажува на фактот дека потребно е подобро и поквалитетно регулирање на семејните односи и поголемо внимание и поддршка од страна на надлежните институции со цел да се превенираат дополнителни кршења на детските права.

Насилството и понатаму претставува реалност за децата во Македонија. Податоците од извештајот покажуваат дека многу деца се во ризик од насилство особено од меѓу врничко насилство со што се влијае на нивниот оптимален психофизички развој. Телесното казнување сè уште доминира како начин за воспитување на децата, покрај психолошката трага што тоа ја остава врз децата за цел живот. Според добиените податоци, во 2023 година 40 деца биле жртви на физичко насилство.

Во однос на другите облици на насилство, емоционалното насилство и во 2023 година котира високо на првото место како причина за зачестеност на повиците од оваа категорија, вкупно 52. Навидум невидливо но е еднакво опасно како и сите други облици. Спектарот на емоционална злоупотреба е широк, а се случува кога за детето не се води грижа, не се поттикнува на развој, се занемарува, се отфрла, се игнорира, се присилува, се казнува, се спречува да се поврзе со други луѓе од неговото опкружување.

Емоционална злоупотреба е и кога детето е сведок на физичко или друг вид насилство. 18те пријавени случаи на АлоБушавко за врсничко насилство врз деца и млади притоа земајќи ги предвид последните случувања во јавноста се само индикатор дека бројката на деца жртви, агресори и неми сведоци е многу поголема во пракса.

И во 21 век, сеуште голем број деца со своите семејства живеат на работ на егзистенција, немајќи пристап до основни суштински потреби за живот. Кога зборуваме за суштински потреби, зборуваме за изложеноста на несоодветни услови за живот кои го попречуваат оптималниот раст и развој на децата. Сиромаштијата им штети на децата со што се зголемува можноста да станат жртви на најтешките форми на злоупотреба на детскиот труд. Вакви и слични ним случаи доведуваат категоријата пристапност да е со 14% застапеност од вкупниот број на пријавени случаи на АлоБушавко - телефонот за деца и млади.

УЛОГАТА НА ВОЛОНТЕРКИТЕ И ВОЛОНТЕРИТЕ ВО РАБОТАТА НА АЛО БУШАВКО

Волонтерките и волонтерите секогаш биле и се многу важен дел од работата на телефонот за деца и млади. Секоја година се регрутираат нови волонтери/волонтерки кои добиваат континуирана обука на различни теми.

Благодарение на склучениот меморандум за соработка во 2021 год. со Здружението на студенти по психологија „Психеско“ и оваа година активно учество земаа 7 волонтери во реализација на тековните активности и АлоБушавко – телефонот за деца и млади. Тие се јавуваат на повиците во текот на дежурствата во попладневните часови во работните денови, како и во викендите. Својот волонтерски ангажман континуирано го продолжија: Марија Брајковска, Даниел Смиљков (дипломиран психолог), Стефани Стојановска, Викторија Кузманоска, Тамара Трајковска, Магдалена Тасевска (дипломиран психолог), Мила Нашевска, меѓу кои и Мимоза Костовска (професор по англиски јазик), Весна Џајкова (инжињер), Мартина Боцевска (психолог и психотерапевт под супервизија), Ива Весевска (студентка по психологија) и Дина Велкова (студентка по психологија), бескрајно сме им благодарни за поддршката.

На наша особена чест и радост и во текот на 2023 год. својот ангажман го продолжија волонтер(к)ите – средношколци од средните училишта на Град Скопје. Волонтер(к)ите кои земаа активно учество во тековните активности (креирање на блогови и содржини за социјалните мрежи, учество во работилници за детски права и други активности во рамки на ПДАС Меѓаши) се: Петар Павловски од СУГС „Здравко Цветковски“, Вероника Петрова од СУГС „Георги Димитров“, Јана Николовска од СУГС „Орце Николов“, Тарик Мустафи од СУГС „Арсени Јовков“, Матеа Чанкуловска од СУГС “Никола Карев“.

И ним мноогу им благодариме на соработката и ентузијазмот со кој ни се придружуваат во тековните активности.

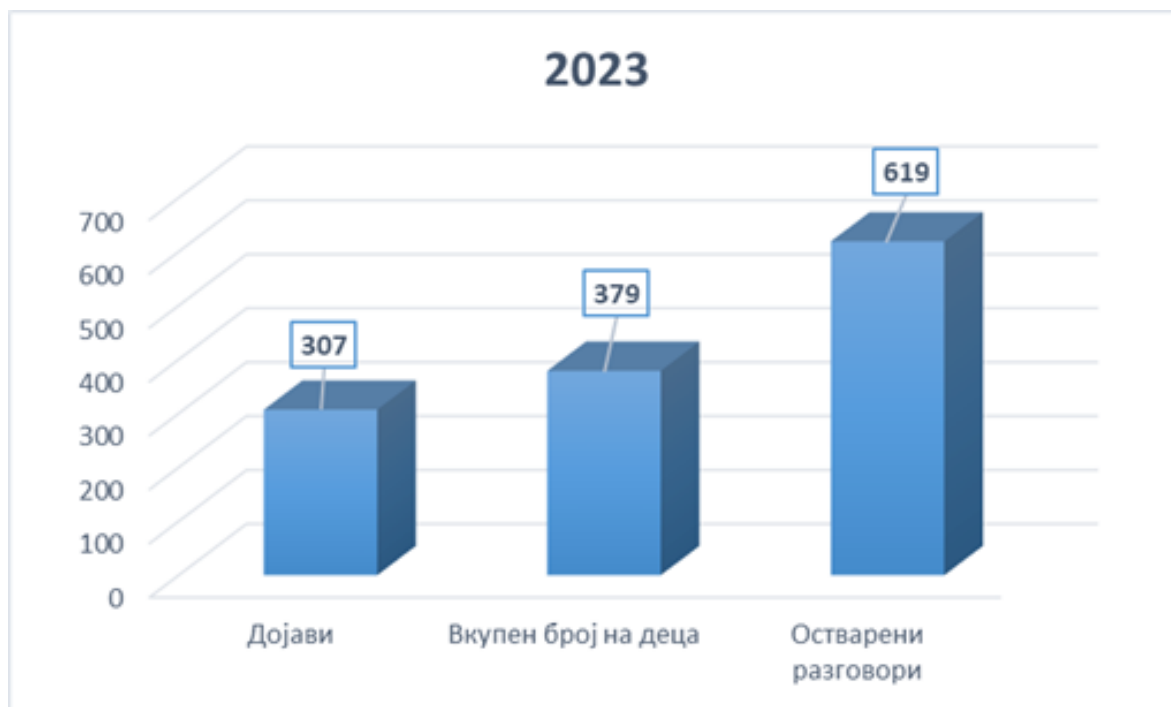
ПРЕГЛЕД НА НАОДИТЕ И СОЗНАНИЈАТА ОД РАБОТАТА НА АЛОБУШАВКО 070 390 632 -ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ

КОЈ НИ СЕ ОБРАТИ ВО 2023 ГОДИНА?

Во овој дел даден е приказ на општи демографски податоци за дојавите, вклучувајќи го бројот на добиените дојави и бројот на деца што биле опфатени во овие дојави, потоа возраста и полот на децата на кои се однесуваат дојавите, како и етничката припадност на децата опфатени во дојавите.

Во овој дел, исто така, е вклучен и приказ на начинот на којшто сме ги добиле дојавите – преку административниот телефон, преку Фејсбук-страницата на АлоБушавко или на Меѓаши, преку пошта или електронска пошта, со директно обраќање во просториите на Меѓаши или преку веб-страницата alobushavko.mk.

Во текот на 2023 година, добиени се вкупно **307** дојави, со кои дополнително се остварени **619** разговори. Вкупниот број на деца и млади кои се опфатени со дојавите изнесува **379**.

Графикон 1: Број на дојави и број на опфатени деца во нив

КАКО НАЈЧЕСТО НИ СЕ ОБРАТИЈА ВО 2023 ГОДИНА?

Во овој дванаесетмесечен период комуникацијата со дојавувачите во најголем број беше остварена преку административниот (фиксен) и/или мобилниот број на Детската амбасада Меѓаши 070 390 632, поточно примени се **227** дојави преку еден од овие два броеви. Преку е-пошта во овој период примени се **25** дојави, **3** дојави се примени на ФБ-страницата, **9** дојави се примени по пошта, **11** дојави се поднесени со лично присуство во просториите на Меѓаши додека **32** дојави се примени преку чет опцијата на веб страницата alobushavko.mk.

Графикон 2: Дојави според каналот на комуникација

* Пошта – дојави примени примени по пошта

**АлоБушавко - дојави примена на веб страната alobushavko.mk, преку чет опцијата

***Меѓаши – дојави примени во просториите на организацијата, со лично присуство

****ФБ - дојави примени на ФБ-страницата на Прва детска амбасада во светот Меѓаши

ВКУПЕН БРОЈ ДЕЦА И МЛАДИ ОПФАТЕНИ ВО ДОЈАВИТЕ СПОРЕД ВОЗРАСТ И ПОЛ

Дојавите за извештајната 2023 година се однесуваат на проблеми во кои биле засегнати **117** машки, **107** женски деца, а за **155** деца не е познат полот.

Следната табела дава приказ на распределеноста на децата на кои се однесувале дојавите според возраст и пол и може да се види дека најмногу од дојавите во кои се засегнати машки и женски деца се на возраст меѓу 13 и 15 години. Гледано вкупно според возрасната група, најмногу од дојавите се однесувале на деца на возраст од 13 до 15 години, потоа од 10 до 12 и на трето место по зачестеност на дојавите се за деца на возраст од 07 до 09 години. Возраста не ни е позната за 212 деца (од машки, женски и непознат пол).

Табела 1: Деца/млади на кои се однесува дојавата, според возрасната група, разделени по пол

Возраст	Машки	Женски	Неопределени	Непознато	Вкупно по возраст
00 - 03	5	5		16	26
04 - 06	12	6		9	27
07 - 09	16	7		5	28
10 - 12	16	10		3	29
13 - 15	14	16		5	35
16 - 17	7	9		1	17
18 - 25	1	3		0	4
25 +	0	1		0	1
Непознато	46	50		116	212
Вкупно по пол	117	107		155	

БРОЈ НА ДЕЦА ОПФАТЕНИ СО ДОЈАВИТЕ СПОРЕД СРЕДИНАТА НА ЖИВЕЕЊЕ

Според средината на живеење на јавувачите, како што се гледа во табелата 2 подолу, најголемиот број од децата или **197** живеат во урбана средина, **33** деца се опфатени со дојавите од дојавувачи кои живеат во рурална средина, непозната е средината на живеење на **149** деца кои се опфатени со дојавите.

Бројот на јавувачите од руралните средини, како и во претходните години, останува многу мал во однос на бројот на јавувачите од урбаните средини.

Табела 2: Деца/млади на кои се однесува повикот, според средината на живеење – урбана и рурална, разделени по пол

	Машки	Женски	Неопределени	Непознато	Вкупно по средина
Урбана	87	60	0	50	197
Рурална	9	5	0	19	33
Непознато	21	42	0	86	149
Вкупно по пол	117	107	0	155	379

БРОЈ НА ДОЈАВИ СПОРЕД ЕТНИЧКАТА ПРИПАДНОСТ

Во однос на етничката припадност на јавувачите, како што се гледа од графиконот, **230** од вкупниот број јавувачи се Македонци, додека пак **14** Роми, а **33** јавувачи се од албанска етничка припадност. Само **2** од контактите (дојавите) се од јавувачи во останати (етнички групи) и за **26** лица не е позната етничката припадност.

Графикон 3: Етничка структура на јавувачите

ЗА ШТО НАЈЧЕСТО НИ СЕ ОБРАТИЈА ВО 2023 ГОДИНА?

Во однос на причините заради кои ни се обрatile на АлоБушавко, забележуваме дека застапени се сите четири теми – ментално здравје, повреда, семејни односи и пристапност а во поретки дојави има и други причини за дојава.

Во рамките на првата тема – ментално здравје, најголем дел од дојавите се однесуваат на емоционална вознемиреност – проблеми со гнев, страв и вознемиреност, проблеми со расположение кои се јавуваат како последица од другите категории на проблеми пријавени на АлоБушавко.

Во рамките на втората тема – повреда, поголем дел од дојавите се однесуваат на проблеми од категоријата на ментално/емоционално насилство, физичко насилство и занемарување (негрижа).

Во третата тема – семејни односи, дојавите се однесуваат на проблеми и прекршување на правата што спаѓаат во категоријата семејни односи.

Во рамки на четвртата тема – пристапност, има опфатено повеќе категории проблеми и тоа: пристап до образование, основните (суштински) потреби што не им се достапни на децата и проблеми со пристап до здравствена заштита, правни услуги и социо-економски услуги.

Во продолжение даден е графички приказ на најчестите категории проблеми заради кои се јавиле корисниците на телефонот за деца и млади, а потоа и подетален приказ на сознанијата. Како што може да се види од графиконот, најчеста причина за јавување е проблем што се однесува на ментално здравје (35 % од сите контакти), потоа повреда (22%), семејни односи (15%), па пристапност (14%). Со помала застапеност учествуваат и категориите на проблеми поврзани со училиштето (10%) и дискриминација и ексклузија (3%). За категориите Физичко здравје и Сексуалност нема пријавени дојави, додека категоријата Исчезнати деца е застапена со 1% од вкупниот број на добиени дојави за 2023.

Графикон 4: Категории проблеми пријавени во дојавите

Категорија на проблем	Вкупно
Семејни односи	105
Повреда	158
Пристапност	98
Ментално здравје	251
Училиште	68
Дискриминација и ексклузија	24
Исчезнати деца	6
Физичко здравје	3
Сексуалност	0
Вкупно	713

Кај голем дел од дојавите се пријавуваат повеќе од еден проблем, со што бројот на засегнати деца по категорија на проблем е поголем од бројот на деца кои се опфатени во дојавите.

МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ – 35%

Најголем процент на деца – 35% (251 деца) се засегнати од нарушено емоционално здравје. Емоционалната вознемиреност поврзана со искуството на страв, вознемиреност, гнев и проблеми со расположението е одговор на повеќе различни причини поради кои бил остварен контактот..

Најчесто причинител за ваквата психолошка состојба кај децата во дојавите што ги добивме е односот на родителите што произлегува од бракоразводите како и интерперсоналните односи во образовниот процес (врсник – врсник, наставник – ученик).

Овие дојави се однесуваат на повеќе видови подкатегории:

- Загриженост за себе - 32
- Емоционална вознемиреност - проблеми со гневот - 33
- Емоционална вознемиреност - страв и вознемиреност - 85
- Емоционална вознемиреност - проблеми со расположението - 84
- Проблеми со однесувањето во исхраната - 5
- Самоубиствени мисли и обиди за самоубиство - 10

ПОВРЕДА – 22%

158 деца биле жртви на повреда во најразличен облик, што опфаќа 22% од вкупниот број на деца кои се опфатени со повиците за извештајната 2023 година.

Овие дојави се однесуваат на повеќе видови повреда:

- Булинг - 18
- Физичко насилство - 40
- Ментално/емоционално насилство - 52
- Сексуално насилство - 4
- Занемарување (негрижа) - 17
- Економска експлоатација, злоупотреба на детски труд – 3
- Друго/Неодредено - 18

СЕМЕЈНИ ОДНОСИ – 15 %

105 деца или 15 %, се опфатени со дојавите кои се однесуваат на проблемот со прекршување на правото на детето при бракоразводни постапки и непочитување на решенијата од центрите за социјална работа, по основ правото на контакт или средби на детето со другиот родител кој не е старател.

Ова е алармантна бројка која се повторува низ годините наназад што ни укажува дека треба да се спроведат дополнителни мерки и едукации преку советодавна работа на родителите при нивната разделба. Особено да се обрне поголемо внимание и освестување за штетата што ја прават со нивната конфликтна меѓусебна комуникација, притоа не водејќи сметка за потребата на детето, да ги сака двајцата родители подеднакво. Родителите треба да се свесни дека сè што ќе му се испречи на патот кон реализирање на оваа природна потреба, му прави огромна штета на детето врз неговиот психо-физички развој и единствен исход од меѓусебните конфликти во бракоразводните постапки се трауматски последици кај нивните деца..

ПРИСТАПНОСТ – 14 %

Голем е бројот на деца, вкупно 98 кои се опфатени во дојавите за прекршување на правото на пристапност и се однесуваат на проблеми поврзани со:

- пристап до образование – 34
- суштински потреби – 25
- проблеми со пристап до здравствена заштита – 16
- пристап до правни услуги – 13

ДРУГИ ПРОБЛЕМИ

Меѓу категориите проблеми што се однесуваат на помал број деца опфатени во дојавите се следните:

- Училиште – 68 деца (наставник - училиште (44) дојави)
- Дискриминација и социјална исклученост – 24 деца (етничка припаност (14), здравје (7) дојави)
- Исчезнати деца – 6 (бегство на дете (1) дојави)
- Сексуалност – 0
- Физичко здравје – 0

КАКО ДАВАВМЕ ПОДДРШКА НА ОНИЕ КОИ НИ СЕ ОБРАТИЈА ВО 2023 ГОДИНА?

Во овој 12-месечен период во најголем број беа преземени интервенции на обезбедување директна помош или поддршка на дојави во кои се засегнати **66** деца. Освен директната помош, дадени се препораки во дојавите кои се однесуваат на **244** деца и млади, дадени се информации за контакт на соодветната институција во кои се опфатени **125** деца, потоа **116** деца или млади беа упатени до други организации или институции, додека **103** деца се упатени до агенции/институции надлежни за спроведување на законот.

Најчесто, дојавувач(к)ите беа упатувани до следните служби и институции во зависност од проблемот за кој се јавиле:

- до стручните служби во училиштето - 58
- во агенција (институција) за заштита на децата во земјата - 125
- до различни здравствени работници и други организации со кои соработуваме - 39
- до агенциите за спроведување на законот во земјата - 103

Во текот на постапувањето и давањето поддршка на децата, тимот на АлоБушавко - телефонот за деца и млади соработуваше со Центрите за социјална работа од Скопје и другите градови, Народниот правобранител, Секторот за внатрешни работи, Министерството за социјална работа и социјална политика, Министерството за образование, училишта ширум Македонија, Здружението на млади правници, Коалицијата за правично судење и други чинители и организации заради давање подобра и поефикасна поддршка на јавувачите. Во текот на оваа година продолжи блиската и успешна соработка со нивниот Интервентен тим при ЦСР Скопје во повеќе наврати.

Графикон 5: Преземени активности

ПОСЕБНИ ДОЈАВИ/НАСТАНИ/ПРИКАЗНИ/СТОРИИ ШТО СЕ ЈАВИЈА ЗА ПРВПАТ ИЛИ ПОСЛЕ ПОДОЛГО ВРЕМЕ ВО 2023 ГОДИНА

Во овој дел се осврнуваме на дојавите што не се вообичаени во долгогодишната пракса на АлоБушавко-телефонот за деца и млади и како такви ги издвојуваме како посебни студии на дојава. Имено, станува збор за дојави што се јавија за првпат или после подолго време на телефонот.

- Зголемен број на дојави за самоубиствени мисли и самоубиство

Зошто токму овие дојави ги издвојуваме како сериозни проблеми за оваа година – бидејќи тимот на АлоБушавко ги почувствува стравот, неправдата, очајот и болката со кои се соочуваат дојавувачите. Овие дојави не само што ги прекршуваат правата на децата и возрасните, туку се измачувачки за целото семејство. За жал неефикасноста на системот во вакви тешки моменти на порив за одземање на својот живот и секојдневно мисловно измачување значајно влијаат врз добросостојбата на сите членови во семејството.

Како организација што ги застапува правата на децата, внимателно следејќи, апелиравме за заштита на децата и реагиравме во рамки на нашите можности до сите соодветни институции и организации кои би можеле да помогнат, поддржат, насочат. За жал, неефикасноста на системот, дополнително ја разгорува болката на семејствата но и на нас како организација која се бори за поправеден свет за секое дете.

Во Македонија не постои ниту еден канал/медиум/институција која интензивно работи и ја обработува темата: САМОУБИСТВО и СУИЦИДАЛНИ МИСЛИ. Најблизок канал за дојави од ваков тим има на СОС линијата за превенција од самоубиство во соседна Србија. Дополнително не постои ниту еден прирачник и/или водич како да се постапува во случаи на дојава на самоубиствени мисли и/или обиди за самоубиство. Ваквата слика е уште еден индикатор дека мора да се работи на превенција на оваа тематика која е повеќе од очигледна дека постои во заедницата како и отворено да се разговара со децата, младите, родителите, наставниците не само за подигнување на свесноста за истата туку и за едукација кои механизми да се употребат за да се спречи.

По повеќе дојави за самоубиствени мисли и обиди за самоубиства, Детската амбасада иницираше средба со Комората на психолози при Република Македонија, за наоѓање на алтернативни решенија, поддршка со специјализиран кадар и подготовка на водич, кои како Детска амбасада можеме да ги понудиме на нашите корисници, со надеж да го спречиме згаснувањето на нивниот живот.

Повторно, како и во изминатите години, со загриженост констатиравме дека во континуитет со години се случува злоупотреба на деца и потребна е повеќе од макотрпна ангажираност и посветеност кон намалување на бројката на децата жртви, не само на државните институции и НВО секторот туку и на индивидуите во општеството. Токму затоа, ги повикуваме сите релевантни фактори во државата да ги заштитат децата и на прво место да ги стават интересот и добробитта на детето.

ПОЗИТИВНАТА СТРАНА НА
АЛОБУШАВКО...

ДОПОЛНИТЕЛНИ АКТИВНОСТИ СПРОВЕДЕНИ ОД ТИМОТ НА АЛОБУШАВКО - ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ ВО ТЕКОТ НА 2023 ГОДИНА

КАМПАЊА ЗА ПРОМОЦИЈА НА ДЕТСКИТЕ ПРАВА И АЛОБУШАВКО - ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ

Детската амбасада Меѓаши и во текот на 2023 година продолжи со спроведување на кампањата за промоција на детските права во основните и средни училишта која траеше во текот на целата година. Кампањата се реализираше преку работилници со физичко присуство во училиштата или во просториите на Првата детска амбасада во светот Меѓаши за основните и средни училишта на територија на Град Скопје и низ Македонија. Работниот јазик при реализација на работилниците е: македонски и албански, а темите кои беа опфатени се поврзани со животот, образованието и релацијата со родителите. Со кампањата беа опфатени повеќе од 1000 ученици.

Работилниците беа одржани од страна на следниве волонтерки/волонтери: Марија, Даниел, Тарик, Вероника, Петар, Стефани, Јана, Ива, Леона, Матеа, Александра кои вложија голем труд и покажаа голема мотивираност и желба да се промовираат детските права, а воедно и да се подигне свесноста кај децата и младите за проблемите кои следуваат од прекршување на истите. Процесот и текот на кампањата беше под менторство на Клементина Добревска (психолог на АлоБушавко), Јорданка Ч.Трајкоска (психолог и координатор на АлоБушавко) и Гордана П. Змијанац (в.д директорка и основач на ПДАС Меѓаши).

Целта на оваа кампања е запознавање на децата и младите со нивните права, и отворање на прашањата колку од нив се запознаени и го разбираат нивното вистинско значење. Но исто така се става акцент и на прашањето: Колку овие права се почитувани од врсниците во пракса?

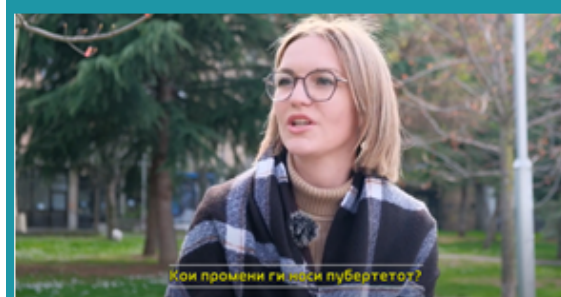
Дополнително, една од целите на кампањата е промовирање на АлоБушавко – телефонот за деца и млади 070 390 632, при што беа разгледувани прашањата како на пример зошто е потребен телефонот, принципот на работа и кој стои зад АлоБушавко- телефонот за деца и млади, како едни од најскокотливите претпоставки кои будат дилеми кај најмладите.

Непомалку значајно, беа промовирани комуникациски канали на АлоБушавко и веб страницата alobushavko.mk која нуди содржини од интерес за младата популација, но и за родителите и наставниот кадар.

МЕДИУМСКИ НАСТАПИ

Во изминатиот дванаесет месечен период, освен со 24/7 достапност на АлоБушавко - телефонот за деца и млади, програмскиот и волонтерскиот тим имаа можност во медиумскиот простор да говорат за мисијата и визијата на Детската амбаса Меѓаши и активностите на АлоБушавко, со над 60 изјави од областа на детските права, меѓу кои: гостувања по повод 1 ЈУНИ - Меѓународен ден на детето, 12 АПРИЛ - Меѓународен ден на децата на улица, 17 МАЈ - Меѓународен ден на СОС линиите, детско учество и волонтеризам, како и гостувања на програмскиот тим на теми: Злоупотреба на правата на децата и Менталното здравје кај децата и младите. Сите медиумски настапи се достапни на [Youtube каналот](https://www.youtube.com/channel/UC...).

СОЦИЈАЛНИ МЕДИУМИ

Волонтер(к)ите на АлоБушавко, се шаренолика група со различни интереси и таленти. Тимот кој ги одржува социјалните мрежи е комбинација од оние кои покажуваат посебен интерес за дигиталните алатки и оние кои го обожуваат пишаниот збор. Овој тим волонтер(к)и е задолжен за креирање на содржини од областа на детските права за социјалните мрежи на Детската амбасада, вклучително и споделување на активностите во рамки на работата на АлоБушавко и Меѓаши.

СЕМЕЈСТВОТО И ЈАС – ПСИХЕСКОП НАСТАН

На 18.02.2023 програмскиот тим на АлоБушавко, на покана на Здружението на студенти по психологија Психеско, говореше на тема „Искуство од пракса - семејствата денес“ во рамки на настанот ПсихескоП, одржан во просториите на Филозофски факултет. Секогаш не радува кога можеме да го споделиме нашето искуство на пошироката јавност, особено на колеги/шки кои ја делат истата визија во креирањето на поправеден свет за секое дете.

ОРГАНИЗАЦИСКИ TEAM BUILDING

Почетокот на 2023 година го започнавме со team - building активности за програмскиот и волонтерскиот тим на Детската амбасада Меѓаши во кој свој придонес и споделени искуства дадоа и волонтер(к)ите од АлоБушавко - телефонот за деца и млади. Се повлекохме 3 дена надвор од работните простории, од секојдневието и неговата „машина“, за да се погледнеме од подалеку, да си ги размениме видиците и мислите, да се слушнеме. Како тим успеавме низ игра, отвореност и интеракција да го најдеме детето во себеси да го извлечеме најдоброто од нас, навраќајќи се кон изворите, мисијата и визијата на Детската амбасада МЕЃАШИ.

ПОСЕТА НА ДОМОТ НА АМБАСАДОРОТ НА СЛОВАЧКА

Изминатата 2023, имавме можност во рамки на проектните активности на Детската амбасада, одблиску да се запознаеме со Амбасадорот на Словачка, г-н Хенрик Маркуш. На покана на Амбасадорот и неговата брачна партнерка, г-а Жанет Маркушова, на 20 март 2023, во друштво на средношколците - волонтер(к)и на АлоБушавко Јана, Матеа, Вероника и Димитар и дел од проектниот тим бевме во посета на Амбасадата на Словачка. Поминавме до секунда активно исполнети час и половина. Во знак на нашата почит за нивната поддршка нашиот Претседател, Драги Змијанац им врачи благодарници.

ПОСЕТА НА ДНЕВНИОТ ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА ВО ШУТО ОРИЗАРИ ПО ПОВОД 12 АПРИЛ - МЕЃУНАРОДНИОТ ДЕН ЗА ДЕЦАТА НА УЛИЦА

По повод 12 април Меѓународниот ден за децата на улица, програмскиот тим заедно со партнерската организација SIES и средношколците – волонтери од 9 средни училишта на Град Скопје, го посетија Дневниот центар за деца на улица во Шуто Оризари, раководен од Здружението за заштита на правата на детето. Имавме можност да се запознаеме со децата кои го посетуваат центарот, ги споделивме нашите желби и интереси а дознавме и дека меѓу нив има цел тим љубители на спортот. Поразговараме која е убавината да си дете, но и ја дознавме приказната на Бушавко. За крај, посетата ја завршивме со многу прегратки и насмевки, мотивирани и инспирирани за следни средби и активности. Благодарение на поддршката од Словачка Амбасада, создадовме едукативно – прехранбено – хигиенски подароци за децата.

НАСТАН - ИГРАМЕ ЗАЕДНО ПАК

Дел од волонтер(к)ите на АлоБушавко - телефонот за деца и млади, на покана на Космонаутко имаа можност да го поминат своето слободно време во дружба со многу дечиња во Градскиот парк Скопје, на 07.05.2023 во рамки на настанот Играме заедно пак, организиран од Аутизам МК.

Според импресиите на волонтерките, тричасовниот настан помина во другарување, детски насмевки и многу решени „ПОТТИКНИ МИР“ сложувалки креирани во рамките на програмата за Мировно образование, составен дел од кампањата против врничкото насилство, започната во 2018 година, за кои следуваа и награди изработени од волонтер(к)ите на Детската амбасада Меѓаши

ЈАВНА ДЕБАТА „ЗОШТО ДА ВОЛОНТИРАМ?“

На покана на Волонтерскиот центар Скопје, на 26.05.2023 во Euro House Skopje, претставничка од програмскиот тим на Детската амбасада говореше на тема Волонтеризам, и го сподели искуството од пракса - како новата стратегија за волонтерство помага на работата на граѓанските организации и зошто граѓанските организации толку многу ги ценат волонтерите.

РАБОТИЛНИЦИ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ

Во рамки на проектот: Стратегија за правата на децата на Град Скопје, благодарение на поддршката од Словачка Амбасада за овој 12 месечен период одржавме 5 работилници од областа на менталното здравје кај младите, за волонтер(к)ите на АлоБушавко и учениците од 9 училишта од Град Скопје: СУГС „Орце Николов“ СУГС „Никола Карев“, СУГС „Арсени Јовков“, СМУГС „д-р Панче Караџов“, СУГС „Цветан Димов“, СУГС „Здравко Цветковски“, СУГС „Георги Димитров“, СУГС „Марија Кири Скловска“, СУГС „Шаип Јусуф“.

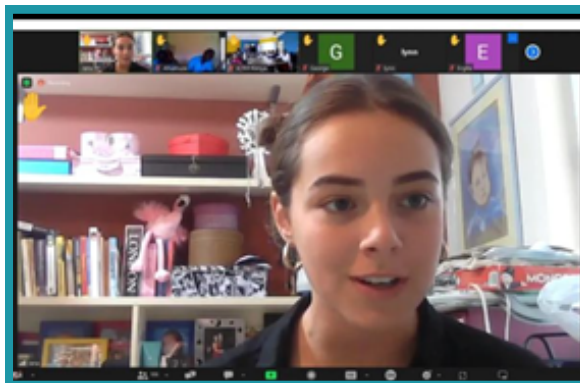
Можеме да се пофалиме дека успешно ги категоризираме основните поими за менталното здравје и развивме компетентност за следење на сопствената емоционална состојба и управување со реакции при различни емоции на бес, лутина, вознемиреност, како и препознавање и употреба на ресурсите во опкружувањето за поддршка и самоподдршка.

ОНЛАЈН РАБОТИЛНИЦА ЗА НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦА ЗА ВРЕМЕ НА ТУРИЗМОТ

На 23.09.2023, волонтер(к)ите на АлоБушавко се приклучија на онлајн средбата организирана од Специјалната претставничка на Генералниот секретар за насилство врз децата.

На истата, Јана, Матеа, Димитар, Петра и Софи имаа можност да се запознаат, дискутираат и споделуваат решенија за намалување на насилството врз деца за време на туризмот, заедно со останатите деца и млади ширум светот на возраст од 13-17 год. За потребите на истата, нашите волонтер(к)и креираа и видео запис во кој ги искажаа своите мислења за како да се намали насилството врз децата за време на туризмот и летниот период.

РАБОТИЛНИЦИ СО ВОЛОНТЕРИТЕ/КИТЕ НА АЛОБУШАВКО

Во текот на целата година просториите на Детската амбасада МЕГАШИ се отворени за работилници со средношколци и ученици од основните училишта во Град Скопје.

Оваа година може да се присетиме на безброј часови исполнети во создавање на хармонична работна средина со ученици на возраст од 13-18 години, многу позитивна енергија, учење и споделување мислења.

Инспирација е да се работи со млади луѓе и да се дискутира за теми од областа на детско учество, борба против насилство врз деца и други области кои се од нивен интерес.

РАБОТИЛНИЦА ЗА МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И АКТИВИЗАМ ПРЕКУ СОЦИЈАЛНИТЕ МЕДИУМИ

Во рамки на проектните активности на Детската амбасада одржавме работилница за медиумска писменост и активизам преку социјалните медиуми наменета за волонтерите на АлоБушавко и средношколците од СУГСГ Здравко Цветковски, која се одвиваше на саемот за креативни индустрии.

Целта на работилницата беше запознавање на алатки за создавање на мултимедијални материјали, а на која младите имаа можност да се запознаат со процесот но и директно да се вклучат во креирањето на видеа и кампања, како финален продукт од завршувањето на проектот.

Критичко размислување, креативност, brainstorm на идеи и секако многу нови алатки и информации од областа на медиумската писменост се дел од работите кои ги понесоа учесниците по завршувањето на работилницата.

НАСТАН - 30 ГОДИНИ АЛОБУШАВКО

На 21.12.2023, направивме наша „Мала“ ретроспектива, мала 30 години...“ и по повод 30 годишното постоење на АлоБушавко - прв телефон за деца и млади во Македонија, направивме мала роденденска прослава во рамки на програмскиот и волонтерскиот тим. За таа цел креиравме две видеа кои може да ги погледнете на Youtube каналот на Меѓаши.

Во рамките на одбележувањето на 30 годишнината, Детската амбаса МЕЃАШИ додели две признанија и тоа на:

- Катерина Златановска Попова за личност на годината (2022/2023)
- Даниел Смиљков за волонтер на годината 2023

Овие признанија Детската амбаса МЕЃАШИ ќе продолжи да ги доделува на личности кои со својата посветеност и ентузијазам инспирираат и го поттикнуваат исполнувањето на мисијата, визијата и развојот на Меѓаши.

ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ 1 КОН ИЗВЕШТАЈОТ

ОПЕРАТИВНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СОС-ТЕЛЕФОНОТ

Име на линијата за помош: АлоБушавко-телефон за деца и млади

Адреса: ул. „Коста Новаковиќ“ бр. 22 А, Скопје

Регион на работа: Македонија

Работно време на СОС-линијата:

- секој работен ден од 08:00 до 16:00 часот,
- 24/7 дежурства во попладневните часови во работните денови (16ч - 08ч)
- 24/7 дежурства во викендите и неработните денови (00ч – 24ч)

Е-пошта контакти:

- sos@childrensembassy.org.mk
- alobushavko@childrensembassy.org.mk

Веб-страница:

- www.childrensembassy.org.mk
- <https://alobushavko.mk/>

Социјални мрежи:

- [АлоBushavko / СОС-линија за деца и млади](#)
- [alobushavko](#)

Контакт телефони на СОС-линијата: +389 (0)70 390 632

Статус на ослободеност од наплата на линијата: мобилниот телефон не е бесплатен, за жал немаме поддршка од домашните телекомуникациски оператори иако правиме напори да го добиеме бесплатниот меѓународен број на СОС-линии за деца 116 111

ПРИЛОГ 2 КОН ИЗВЕШТАЈОТ

АЛОБУШАВКО-ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ НА МЕЃАШИ

АлоБушавко -телефонот за деца и млади функционира 30 години, од октомври 1993 година. Во текот на сите овие години до 2023год. обезбедена е некаква помош и/или совет на 22.380 пријавени дојави.

ЗОШТО Е ПОТРЕБЕН ТЕЛЕФОН ЗА ДЕЦА И МЛАДИ?

Сите оние кои се грижат за добросостојбата на децата, за нивните права, кои сакаат да укажат на злоупотреби, занемарувања, насилство, сиромаштија и експлоатација, се обраќаат преку АлоБушавко-телефонот, ние ги слушаме и секогаш кога е неопходно апелираме и во јавноста за подигнување на свеста за определено прашање. Податоците добиени на СОС-телефонот ги систематизираме и анализираме и ги изнесуваме во форма на годишен извештај. Овие анализи во извештаите ги користиме за информирање и влијание врз носителите на политиките и одлуките, а заедно со нашите соработници/соработнички се обидуваме да ги насочиме животите на децата кон подобро.

Целта на СОС-телефонот за деца и млади е да овозможи споделување информации и поддршка за некое прекршено право на детето, помош при застапување и лобирање, промовирање на правата на детето и промоција на АлоБушавко-линијата како медиум за помош на децата. Во текот на разговорите не се даваат готови решенија на проблемите, бидејќи не постојат универзални решенија, туку се разговара за можни алтернативи за решавање на проблемот за кој ни се јавиле.

ПРИНЦИПИ НА РАБОТА НА АЛОБУШАВКО-ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ

Работата на СОС-телефонот е цврсто заснована на принципите на Конвенцијата на ООН за правата на детето што ги истакнуваат правата на децата на приватност и заштита од повреда. Притоа, принципите на доверливост и анонимност се во основата на работата. Податоци за дојавувачите и засегнатото дете се доставуваат на надлежните институции само доколку сериозноста на проблемот го наложува тоа.

Принципи на работа:

1. Најдобар интерес на детето – секогаш на прво место се става интересот на детето, за секоја конкретна ситуација се прави проценка за најдобриот интерес на детето;
2. Доверливост – податоците кои се добиваат од лицата кои се јавиле се од доверлив карактер и не се достапни на јавноста, се користат само за статистички податоци или анализи;
3. Достапност – Ало, Бушавко, телефонските броеви и другите комуникациски канали (чет, е-пошта) се достапни 24/7;
4. Анонимност – лицата кои се јавуваат и советуваат имаат право да останат анонимни.

КОЈ СТОИ ЗАД АЛОБУШАВКО?

Стручниот тим на АлоБушавко –линијата за деца и млади го сочинуваат педагози, психолози, социјални работници, наставници, психотерапевти и волонтери/ волонтерки од овие профили.

СО КОГО СОРАБОТУВА АЛОБУШАВКО-ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ?

Во текот на своето работење АлоБушавко-телефонот за деца и млади остварува соработка со повеќе чинители – надлежни институции, други невладини кои работат во полето на правата на детето или на некаков начин ги опфаќаат правата на детето, како и со индивидуални професионалци. Во зависност од видот на проблемот за кој ни се обраќаат јавувачите и во зависност од прекршувањето на правата на децата, службата постапува паралелно и со писмени обраќања до надлежните институции ги следи постапките што ги преземаат овие институции во врска со дојаваот и реагира доколку согледа дека не постапуваат во најдобар интерес за децата.

АлоБушавко – телефонот за деца и млади при Меѓаши е дел од глобалната мрежа на СОС-линиите Child helpline International (CHI), меѓународна мрежна организација којашто е призната од Европската комисија, Генералниот директорат за правда, како стратешки партнер во јакнењето на улогата на детските СОС-линии во Европа. Оваа глобална мрежа е признаена и на светско ниво и има значајна улога во подобрувањето на остварувањето на правата на децата засновано на реални податоци.

Прилог 3 кон извештајот

Методологија на систематизирање на податоците

Методологијата на систематизирање на дојавите се состои во бележење на секој контакт (дојава) како еден дојава, следејќи ја основната структура на рамката на клучни категории и поткатегории подготвени од глобалната мрежа на СОС-линии Child Helpline International, чија членка е Првата детска амбасада во светот Меѓаши од 2004 година.

Структурата на рамката се состои од:

- Општи категории податоци што се однесуваат на контекстот на дојавата, но не се однесуваат на причините за јавување: возраст, животна ситуација, ранливи групи, односи, локација на проблемот, регион, јавувачи, начин на контактирање.
- Четири теми што се однесуваат на причините за јавувањето (загрозување, здравје, социјална благосостојба и друго), со 11 категории распределени во нив и подкатегории во секоја од категориите.

“Под дојава се подразбира секоја прва остварена комуникација. За секој или речиси секој дојава комуникацијата продолжувала со повеќе реализирани разговори, сè до посакуваното решавање на проблемот за кој е остварен контактот.

Дефинирање на пол/род на деца и млади за кои се однесуваат дојавите

Согласно рамката, секогаш кога е можно сите податоци се расчленуваат и анализираат според полот/родот односно секој вкупен број дојави се анализира според полот/родот на детето или младиот човек што е засегнат во дојавата.

Машки: деца или млади кои првенствено се идентификуваат како машки.

Женски: деца или млади кои првенствено се идентификуваат како женски.

Неопределени: деца или млади кои првенствено не се идентификуваат како машки или женски.

Непознато: деца или млади чиј пол не може да се идентификува од различни причини

ПРИЛОГ 4 КОН ИЗВЕШТАЈОТ

КОИ СЕ ИНГЕРЕНЦИИТЕ НА АЛОБУШАВКО – ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ ПРИ ПДАС МЕЃАШИ?

- Да ги застапува правата на детето;
- Да даде психолошко и правно советување на или за деца;
- Да ги упати дојавувачите до советници во училиштата (психолози, педагози, дефектолози), до институциите за заштита на деца или до институциите за спроведување на законот (центар за социјална работа, полиција, Народен правобранител), до здравствени работници или до други организации како посоодветни за решавање на конкретниот проблем и да соработуваме со нив доколку е потребно;
- Да преземе директна акција заедно со надлежни институции по нивно барање, на пример, со интервентен тим на Центарот за социјални работи од Скопје, полиција итн.;
- Директно да се обрати до надлежните институции за спроведување на законот преку допис, барање, известување, или повик;
- Да пријави дојава до соодветната институција во име на дојавувачот по претходна добиена писмена дозвола од истиот, вклучително и дозвола добиена по електронски пат;

АЛОБУШАВКО – ТЕЛЕФОНОТ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ НЕМА НИКАКВА НАДЛЕЖНОСТ ДА ГО НАПРАВИ СЛЕДНОТО:

- Да ги застапува правата на возрасните при бракоразводни постапки, сопственички права, наследноправни односи, лични тужби и слично;
- - Да дава психолошки и правни совети на возрасни за нивни лични проблеми во кои не се директно засегнати децата;
- Да извршува контрола на лице место во која било јавна институција (центар за социјална работа, училиште итн.) или приватна (спортски клубови, игротеки и слично). Може само да упати апел или пријава до надлежните да извршат контрола;
- Да прави теренски увид, (на пример: посета на семејство, на место на случување на настан, јавни места итн.);
- Да споделува работи кои се доверени како информација меѓу јавувачите засегнати за ист настан или проблем;
- Да споделува дописи од институции за спроведување на законот, на родителите/јавувачите;
- Да врши медијација при нарушени меѓучовечки односи меѓу правни и физички лица во кои се вклучени деца;
- Да дава препораки за судски одлуки и решенија на центрите за социјална работа;
- Да истражува во јавни или приватни установи по добиена дојава (вработени во установи, училишта, меѓучовечки односи, видео снимки, фотографии, настани итн.). Меѓаши не е истражен орган и нема такви надлежности

